

УДК 7.012.001.891

НИКОЛАЄВА Т. В., ШАФРАНСЬКА Т. В.

Київський національний університет технологій та дизайну

РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНИХ ХУДОЖНІХ ТРАДИЦІЙ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ДИЗАЙНУ КОСТЮМА ТА БРЕНДОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Мета. *Визначення головних функцій та етапів підготовки фахівців в галузі дизайну костюма та брендової продукції на основі національних художніх традицій.*

Методика. *В проведенні досліджень використано літературно-аналітичні та історіографічні методи, метод системно-структурного аналізу для визначення етапів проектної діяльності та принципів структурної побудови об'єктів дизайну костюма з елементами брендової продукції.*

Результати. *На основі проведеного аналізу визначено цілі, задачі й головні етапи побудови навчального процесу з підготовки дизайнерів, розроблено структурування процесу проектної діяльності в дизайні костюма з елементами брендової продукції.*

Наукова новизна. *Виконано обґрунтування та систематизацію структурної побудови процесу підготовки фахівців в галузі дизайну костюма та брендової продукції, на основі принципів етнотрибуна, національних, етнохудожніх традицій та культурного надбання народу.*

Практична значимість. *Представлено рекомендації з структурної побудови освітнього процесу підготовки дизайнерів костюма з елементами брендової продукції, на основі етнотрибуна народного мистецтва.*

Ключові слова: *етнотрибуна, національна культура, народний костюм, брендова продукція, етапи проектування.*

Вступ. Для активізації процесів впровадження національних традицій в сучасному мистецтві моделювання костюма, розробки стратегії просування національних брендів, необхідним є вивчення досвіду розвитку народного мистецтва з метою передачі знань сучасному поколінню, при одночасному збереженні традицій. Етнотрибуна має важливе значення для професійної підготовки дизайнерів та формування принципів національного брендингу, оскільки він є засобом інтеграції народного мистецтва в сучасному дизайні [1].

Одним із головних завдань майбутніх дизайнерів є збереження та розвиток етнічних художніх традицій, формування естетичного смаку, відчуття прекрасного, любові й пошани до національних художніх традицій, інтересу до культур інших народів. Традиційність етнічного мистецтва полягає в тісному зв'язку та пошані до цінностей минулих поколінь, які передають молодим дизайнерам знання і навички, вироблені досвідом народної культури та вмінням народних майстрів [2].

Традиції національного мистецтва здатні впливати на становлення естетичної позиції сучасних фахівців. Дизайнери мають можливість поглянути на народне мистецтво з нової точки зору, надихнутися етнічними мотивами і творчо їх переосмислити. Розуміння принципів етнотрибуна пов'язане з уявленнями про роль народного мистецтва в розвитку національних та етнохудожніх традицій та національного брендингу.

Постановка завдання. Сучасному дизайнеру, що визначає мету збереження культурних традицій свого народу, необхідно володіти не лише стандартними знаннями, але й засобами досягнення нових фахових знань та навичок в проектування перспективних об'єктів дизайну.

Пізнавальний процес визначає креативність, яка породжує нові ідеї, що відрізняються від стандартних схем мислення, завдяки чому з'являється активність та оригінальність в творчому процесі [3]. Майбутні дизайнери набувають цілеспрямованості, національної та фахової визначеності. Розвитком творчого потенціалу майбутнього дизайнера є процес якісних змін його фахових характеристик, опанування прийомів творчої діяльності, формування творчих мотивів та професійних навичок. В процесі навчання відбувається формування людини-творця, естетика, що шанує національні традиції та культуру.

Розвиток художньої творчості на основі національних традицій є необхідною складовою професійно-практичної підготовки майбутніх дизайнерів. Вони мають можливість розробки власних концепцій дизайн-проектів, які будують приклади використання етнічних форм і орнаментів в дизайні, використовують отримані знання в проектуванні рядів сучасних моделей одягу, торгівельній рекламі, оформленні виставок і вітрин.

В сучасному суспільстві відчутно посилюється інтерес до культурних традицій різних народів. Культура – це спосіб буття людини у формуванні оточуючого середовища, де виявляються її внутрішні здібності, що передусім відповідають за формування духовності, світосприйняття навколишнього і відтворення його через різні види мистецтв.

Закономірності розвитку художньої культури суспільства взаємопов'язані; це традиції і сучасність, народне і професійне. Розробляються нові технології, пропонуються новітні матеріали, приходять талановиті, повні творчого натхнення фахівці, які й формують сучасне суспільство, основою якого має бути культурна спадщина народу, до кінця осмислена і ретельно вивчена [4].

Результати досліджень. Інтерес до національної культури у суспільстві позначився увагою до розвитку дизайн-освіти. Зміст і структура досліджень в галузі етнокультури вбирає монокультурний, мультикультурний та міжкультурний компоненти. Особливо слід звертати увагу на використання елементів традиційної народної культури, при поглибленому їх вивченні і дослідженні. Народне мистецтво, зокрема народний костюм, як джерело творчості, досить різноманітне за регіональними ознаками, а отже є невичерпним творчим витоком у створення форм сучасної брендової продукції.

Форми народного костюма перевірені часом. На їх формування мали вплив і соціальні явища, і кліматичні умови, і потреба народу в гармонії краси, завдяки чому костюм став неперевершеним, самобутнім творчим джерелом, тісно переплетеним з природою та образом життя. Національний костюм пройшов складний шлях перетворень, увібравши в себе кращі надбання минулого і збагатившись елементами сучасних культур в розвитку світової культури [5].

Процес створення костюма складається з народження ідеї, проведення передпроектних досліджень, розробки художнього проекту і виконання його в матеріалі. Одним з основних початкових етапів художнього проектування костюма є етап дослідження ідей нових форм та образів. Це результат тривалого пошуку, вивчення і осмислення національної культури костюма. Розробка проекту потребує значного творчого потенціалу, уміння мислити певними образами та уявленнями. Найбільш цікавим джерелом творчих ідей у художньому проектуванні, багатою скарбницею для дослідження, є традиційний український народний костюм. Приступаючи до його аналізу, ретельно вивчаються складові

народного вбрання, виконується його графічна копія, досліджується форма, структура, крій, пропорційне членування, декор; визначається яким чином деталі крою та оздоблення підпорядковані загальній формі костюма. Проте, це не визначає створення якісної копії народного костюма, а перш за все, пошук і впровадження інноваційних проектно-дизайнерських методів (використовуючи окремі елементи першоджерела), які б допомогли досягти відчуття тієї національної самовизначеності, що визначатиме культурну ідентичність в сучасних формах. Методи стилізації та інтерпретації давно використовуються в практиці художнього проектування. Набуття навиків стилізації – необхідна умова сучасного проектування костюма. Прийоми стилізації виступають показником творчих навичок в процесі художнього проектування, основою якого є традиційний крій, колорит, орнаментация та оздоблення народного одягу.

В процесі проектного дослідження, відбувається аналіз характерних ознак форми і структурної побудови традиційного костюма, з подальшим виділенням його найхарактерніших елементів, що згодом стилізуються і трансформуються в конкретну форму сучасного одягу, визначену естетичними та ергономічними вимогами (рис.1.).

Рис.1. Принципи розробки сучасного костюма на основі національних художньо-композиційних елементів та знакових елементів брендової продукції

Необхідно брати за основу художню образність, коли форма, конструктивні особливості, кольорова гама, фактура матеріалів лише нагадують першоджерело, влітаючи в контекст сучасного дизайну, привносячи в нього етнічне спрямування та національний колорит.

В безкінечному оновленні форм костюма, є своя привабливість, що робить світ моди вічно молодим, таким чином відбувається постійна взаємодія сучасного і минулого, інновація традицій, з урахуванням сучасних вимог і національного культурного надбання та його проявів в особливостях брендової продукції (рис.2.).

Ефективною складовою підготовки майбутніх дизайнерів в галузі художнього моделювання костюма, важливим чинником розвитку їх творчих здібностей, є метод творчих навчальних проектів, що ґрунтується на дослідницько-пошуковій діяльності в процесі розв'язання завдань проблемного характеру. Виконання творчих проектів є також засобом розвитку образного мислення та естетичного смаку.

Наукова та творча проектна діяльність передбачає розробку структурної форми, колориту, декору, технології виготовлення та реалізації об'єкта проектування. Основними мотивами творчої проектної діяльності є набуття знань, умінь та відповідних компетентностей; національне самовизначення та професійне становлення. Метою творчої проектної діяльності є навчальний проект, від ідеї до її розробки та реального втілення у матеріалі, з використанням знакових елементів національного костюма та символіки брендової продукції.

Рис.2. Алгоритм художнього проектування костюма на основі національних традицій та брендкових характеристик

Творча проектна діяльність розвиває знання, формує високі мотиви до навчання та прагнення до самовдосконалення. Науково-проектне навчання дозволяє здійснити ефективний перехід від формування ідеї до її розвитку, а також реалізації проектної продукції цільового призначення.

Характерні риси, що властиві методу творчих навчальних проектів представляють собою результативність, проблемність та естетичну довершеність об'єктів проектування.

Використання методу творчих навчальних проектів реалізується на наступних рівнях навчального процесу:

- передпроектний аналіз та проблемний підхід до виконання проекту, в якому формується логіка виділення проблеми із заданої проблемної ситуації, пошук та висування гіпотез, їх обґрунтування та перевірка, а також оцінювання отриманих результатів;
- виконання проекту за обраною тематикою, формування конкретних дій та етапів творчої діяльності;
- самостійне виконання творчого навчального проекту на рівні моделювання художньо-проектної діяльності фахівців відповідного профілю в галузі художнього моделювання костюма та брендової продукції (Таблиця 1).

Таблиця 1

Етапи реалізації методу науково-творчих навчальних проектів у процесі фахової підготовки дизайнерів

Етапи	Стадії	Науково-методична характеристика
Передпроектний етап (науково-пошуковий)	Розробка технічного завдання (вибір і затвердження теми). Пошук творчих джерел в напрямку національної культури та костюма	Системний пошук способу розв'язання проектного завдання, самостійний пошук, збір та систематизація необхідної інформації. Визначення предмету інформаційного пошуку, вимог, пов'язаних з функціональними властивостями, виділення ознак, що визначають критерії для порівняльного аналізу. Встановлення можливостей виконання проекту в матеріалі, визначення питань щодо ергономічних, естетичних, композиційно-пластичних та інших особливостей виконання майбутнього проекту.
Художньо-композиційний етап	Розробка творчих ескізів проекту (на основі аналізу творчого джерела: національної культури та сучасних напрямків формування брендової продукції)	Виконання начерків форм, колориту та орнаменталізації майбутнього виробу. Безпосередній творчий пошук, що має стимулювати творчі ресурси, розвивати фантазію та уяву. Розкриття основного змісту в ескізній формі, спрямоване на розвиток художньо-композиційних здібностей. Розвиток зосередженості, інтенсивної роботи та пам'яті. Виявлення в творчих ескізах емоційно-творчої готовності до виконання проектного завдання. Розвиток художнього смаку, творчого потенціалу, вміння володіти достатньою інформативністю та естетичною довершеністю.

Продовження таблиці 1

Художньо-конструкторський етап	Розробка ескізного проекту (поєднання художньо-композиційних та художньо-конструкторських характеристик, з виділенням характерних рис брендової продукції)	Пошук загального задуму проекту, виконання конструктивних, розробок, що дозволяє вносити необхідні зміни в окремі деталі майбутнього проекту. Розвиток творчого потенціалу, ефективної пошукової діяльності, тактична організація науково-проектної діяльності з широким діапазоном варіантів. Пошук оригінальної форми, колориту та орнаменталі. Визначення рішення проекту в цілому, проблематики, творчого задуму, ергономічних, конструктивних, технологічних, естетичних питань. Конструктивно-художнє рішення творчого процесу, виявлення оптимального варіанту. Виконання ескізного проекту у графічному виконанні, з формуванням конструктивних навичок.
Етап практичного втілення проектної ідеї	Проектування (з урахуванням вимог до сучасної брендової продукції)	Розробка робочих креслень деталей для акцентування зовнішньої форми, визначення послідовності виготовлення виробу, складання послідовності виконання операцій, розробка поопераційної технології, підбір матеріалів та обладнання.
	Реалізація проекту в матеріалі (з використанням інноваційних технологій та матеріалів)	Розробка технологічного процесу виготовлення, оздоблення та завершального опорядження виробу. Розподіл конкретних завдань по різним технологічним операціям. Контроль за якістю декоративного оздоблення виробу, що дає можливість вносити зміни в конструкцію та послідовність виконання окремих технологічних операцій, з метою їх оптимізації.

Створення сучасної дизайнерської продукції на основі національних та етнохудожніх традицій є надзвичайно актуальним в перспективному розвитку художнього моделювання костюма з ознаками відповідного бренду (Рис. 3.).

Рис.3. Сучасні моделі костюма розроблені на основі характеристик відповідного бренду (Л. Пустовіт, Д. Дорожкіна, А. Гасе)

Висновки. Дослідження науково-методичних засад підготовки фахівців в галузі художнього моделювання костюма та дизайну брендової продукції дають можливість вдосконалення побудови етапів навчального процесу, а також розвитку креативності, оригінальності творчого мислення, національної та фахової визначеності майбутніх дизайнерів. Обґрунтування та систематизація структурної побудови процесу проектної діяльності в дизайні костюма, з елементами брендкових характеристик, на основі національних та етнохудожніх традицій, визначає значимість включення науково-дослідницької складової в проектну діяльність, що є одним з головних засобів формування та розвитку образного мислення та естетичного смаку, набуття знань, умінь та відповідних компетентностей в професійному становленні фахівців в галузі дизайну.

Список використаної літератури:

1. Кавамура Ю. Теория и практика создания моды/ Юнийя Кавамура; перев. с англ. – Минск.: Гревцов Паблишер, 2009.
2. Линч А. Изменения в моде: причины и следствия/ Аннет Линч, Митчелл Д. Штраусс; перев. с англ. – Минск.: Гревцов Паблишер, 2009.
3. Fashion-бизнес: теория, практика, феномен/ под ред. Никола Уайт и Йен Гриффитс; перев. с англ. – Минск.: Гревцов Паблишер, 2008.
4. Ніколаєва Т. В. Тектоніка формоутворення костюма: Навчальний посібник, 3-є видання, доповн. – К.: Арістей, 2011.
5. Джалилиан Ф., Николаева Т. В., Чуприна Н. В. Роль знаковой символики колорита и орнамента в проектировании современной одежды для женщин Ирана, журнал «Дизайн, материалы, технология», Санкт-Петербургский университет дизайна и технологий №1 (41) 2016.

Referenses

1. Kawamura Y. (2009). *Theory and Practice Creation fashion*. - Minsk .: Grevtsov Pablysher [in Russian].
2. Annette Lynch, Mitchell D. Strauss (2009). *Changes in modem: Causes and consequence*. - Minsk .: Grevtsov Pablysher [in Russian].
3. Nicola White and Ian Griffiths (2008). *Fashion-byzness: Theory, Practice, phenomenon*. - Minsk .: Grevtsov Pablysher [in Russian].
4. Nikolaeva T. (2011). *Tectonics forming suit: Manual, 3rd Edition, fulfill*. -K.: Aristey [in Russian].
5. Dzhalylyan F., Nikolaeva T., Chuprina N. (2016). *The role of symbolism of color and ornament in Modern designing clothing for women of Iran*. - St. Peterburh [the magazine "Design, Materials, Technology"], University Design and Technology №1 (41).

**РАЗВИТИЕ НАЦИОНАЛЬНЫХ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ТРАДИЦИЙ В ПОДГОТОВКЕ
СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ДИЗАЙН КОСТЮМОВ И БРЕНДОВОЙ ПРОДУКЦИИ
НИКОЛАЕВА Т.В., ШАФРАНСКАЯ Т. В.**

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Цель. *Определение основных функций и этапов подготовки специалистов в области дизайна костюма и брендовой продукции на основе национальных художественных традиций.*

Методика. *В проведении исследований использованы литературно-аналитические и историографические методы, метод системно-структурного анализа для определения этапов проектной деятельности и принципов структурного построения объектов дизайна костюма с элементами брендовой продукции.*

Результаты. *На основе проведенного анализа определены цели, задачи и основные этапы построения учебного процесса по подготовке дизайнеров, разработаны структурирование процесса проектной деятельности в дизайне костюма с элементами брендовой продукции.*

Научная новизна. *Выполнено обоснование и систематизацию структурного построения процесса подготовки специалистов в области дизайна костюма и брендовой продукции на основе принципов этнодизайна, национальных, этнохудожних традиций и культурного наследия народа.*

Практическая значимость. *Представлены рекомендации по структурному построению образовательного процесса подготовки дизайнеров костюма с элементами брендовой продукции на основе этнотрадиций народного искусства.*

Ключевые слова: *этнодизайн, национальная культура, народный костюм, брендовая продукция, этапы проектирования.*

**DEVELOPMENT OF NATIONAL ARTISTIC TRADITIONS IN TRAINING ON
DESIGN COSTUMES AND BRANDED PRODUCTS**

NIKOLAEVA T.V., SHAFRANSKAYA T.V.

Kiev National University of Technology and Design

Goal. *Determination of the main functions and stages of training in the field of costume design and branded products on the basis of national artistic traditions.*

Method. *In research and analytical uses literary and historiographical method, system-structural analysis to determine the stage of project construction and principles of structural design objects suit with elements of branded products.*

Results. *Based on the analysis of the aims, objectives and main stages of the learning process for the preparation designers developed the structuring process of project design costume with elements of branded products.*

Scientific novelty. *Completed studies and systematization of structural construction process of training in the field of costume design and branded products on the basis of etnodyzaynu, national, etnohudozhnih traditions and cultural heritage of the people.*

The practical significance. *Recommendations of the structural construction of the educational process of preparation of designers costume with elements of branded products from etnotradysiy folk art.*

Keywords: *etnodyzayn, national culture, folk costume, branded products, the design stage.*